

GHID HIV/SIDA PENTRU JURNALIȘTI

CUVÂNTUL POTRIVIT

DIFERENȚA CARE SALVEAZĂ VIEȚI

Fundatia Romanian Angel Appeal (RAA) este o organizatie de caritate, non - profit, fondata in 1990 la Londra si Los Angeles de catre sotiile membrilor grupului Beatles, Sir Elton John si Angelo Moschino. Inregistrata in Romania in anul 1991, RAA actioneaza pentru imbunatatirea calitatii asistentei medicale, sociale si psihologice acordate persoanelor in dificultate si, în special, copiilor si tinerilor afectati de HIV/SIDA.

Fundatia Romanian Angel Appeal
Str. Rodiei, Nr. 52, Sector 3
Bucuresti, cod 74324, Romania
Tel.: 021/323.68.68; Fax: 021/323.24.90
www.raa.ro
Persoana de contact: Claudia Catana
(e-mail: office@raa.ro)

Brosura realizata in cadrul campaniei
DIFERENTA CARE ITI SALVEAZA VIATA
cu sprijinul:

FONDAZIONE FRANCO MOSCHINO

Fundatie a
Companiei

GlaxoSmithKline

REGIONE PIEMONTE
ITALIA

Persoanele interesate pot solicita aceste materiale
Biroului de Presa al RAA.

Ministerul Sanatatii si Familiei -
Comisia Nationala de Lupta
Anti - SIDA prin

DTP: Dani Iancu

© Romanian Angel Appeal, 2003

Ministerul Educatiei si Cercetarii

Dintre sutele de probleme cu care se confrunta Romania in momentul de fata, epidemia cu HIV poate saparauna minora.

Poate vaintrebati de ce atat tam-tam pentru faptul ca, de exemplu, cei bolnavi de SIDA nu-si primesc tratamentul cu antiretrovirale, cand intreg sistemul sanitar este in derivasi nu existauneori bani nici macar pentru banala aspirina? Dar problemele persoanelor afectate de HIV nu se rezuma doar la cele de asistenta medicala. Ele se confrunta adesea cu izolarea sociala, cu refuzul cadrelor medicale de a le asigura servicii de specialitate, cu excluderea din scoala sau cu pierderea locului de munca.

Persoanele afectate de HIV/SIDA sunt nevoite sa lupte zi de zi cu boala si cu societatea, cel mai adesea neavand nici un aliat. Purtatori de cuvnt le-au fost in toti acesti ani organizatiile neguvernamentale si, nu de putine ori, presa.

Acest ghid nu se doreste o lectie sustinuta de un profesor atotstiutor. El este rezultatul unui lung sir de experienta. In multii ani de activitate in acest sector, am invatat sa fim alaturi de persoanele afectate de HIV. Din munca noastra de zi cu zi am aflat ce inseamna discriminarea si am invatat, de exemplu, sa nu mai spunem „persoana infestata” in loc de „persoana infectata”.

Dar mai sunt inca multe de facut. Va invitam sa fiti alaturi de noi in aceasta lunga lectie de viata, sa invatam si sa luptam impreuna impotriva raspandirii acestei maladii.

{i daca impreuna vom reusi ca persoanele seropozitive sa nu mai fie considerate paria societatii, atunci am rezolvat macar o mica parte din problemele lor.

{i daca impreuna vom convinge tot mai multi tineri ca nu trebuie sa actioneze in viata avand ca moto „mie nu mi se poate intampla”, invatandu-i sa se protejeze in fiecare clipa a vietii lor, atunci impreuna dam o sansa generatiilor viitoare.

Claudia Catana
Editor
Forum HIV/SIDA
Romanian Angel Appeal

1. 1. Scurt istoric al maladiei

Deși se considera ca infecția cu HIV a apărut încă din anii '50, primele cazuri înregistrate oficial sunt cele din SUA, din 1981. Ceea ce pareă inițial o boală specifică unor anumite grupuri (homosexuali, consumatori de droguri) avea să devină, în scurt timp, o problemă internațională de sănătate publică.

1982

- s-a elaborat prima definiție a SIDA - Sindromul Imunodeficienței Dobândite (AIDS - Acquired Immunodeficiency Syndrome) de către Centrul de Control și Prevenire a Bolilor (CDC) Atlanta, iar în decembrie 1982 s-a diagnosticat în SUA primul caz de SIDA la copil

- 14 țări au raportat către CDC Atlanta cazuri de SIDA.

1983

- independent, a fost izolat virusul (HIV) de către Luc Montagnier (Franța) și ulterior de către Robert Gallo (SUA)

- s-au diagnosticat două cazuri de infecție heterosexuale, specialiștii afirmând pentru prima oară că și persoanele heterosexuale/bisexuale pot fi afectate de HIV

- 33 de țări au raportat cazuri de SIDA.

1984

- cercetătorii companiei Wellcome au dovedit, în condiții de laborator, capacitatea unui medicament, considerat revoluționar (Zidovudina - AZT), de a împiedica multiplicarea virusului în celula pe care o infectează

- Departamentul de Stat al Statelor Unite ale Americii preconiza ca în maxim doi ani va fi realizat un vaccin anti-HIV

- moare Gaetan Dugas, cunoscut ca fiind „pacientul zero” al epidemiei cu SIDA

- s-a descoperit HIV-2, considerat mai puțin patogen decât HIV-1

- s-a declarat primul caz de infecție cu HIV din România

- actorul Rock Hudson este prima personalitate artistică răpusă de SIDA. În memoria sa, Elizabeth Taylor înființează în același an American Foundation for AIDS Research

- Ryan White, un tânăr seropozitiv din Indiana, S.U.A., este exclus din școală

- are loc prima Conferința Internațională HIV/SIDA, în Atlanta.

1986

- Organizația Mondială a Sănătății lansează primul său program mondial Anti-SIDA

- este realizat primul quilt dedicat persoanelor afectate de HIV.

1987

- Prințesa Diana participă la deschiderea oficială a primei secții specializate în tratamentul SIDA dintr-un spital britanic. Fotografiiile în care Lady Di ținea de mână pacientii seropozitivi au făcut inconjurul lumii, contribuind la schimbarea atitudinii față de cei infectați

- Președintele american Ronald Reagan, după șase ani de mandat, rostește pentru prima oară „SIDA” într-un discurs oficial

- Departamentul de Stat al Statelor Unite ale Americii aprobă AZT - Zidovudina, primul antiretroviral menit să trateze infecția cu HIV. Un an de tratament costă 12.000 USD, fiind unul din cele mai scumpe medicamente din istorie

- senatorul american Jesse Helms propune o lege prin care se interzice alocarea de fonduri de la buget pentru campaniile de prevenire, motivând că acestea „promovează și incurajează relațiile homosexuale”. Legea a fost adoptată de către Congresul SUA cu majoritate de voturi

- Statele Unite ale Americii lansează primul program național de educație în școli, cu tematica HIV/SIDA

- 126 de state din lume raportează cazuri de infecție cu HIV.

1988

- Organizația Națiunilor Unite stabilește ca „Ziua Mondială Anti-SIDA” să fie 1 Decembrie și să marcheze lansarea campaniilor anuale de luptă Anti-SIDA. Scopul este acela de a transmite un mesaj unic, preluat de toți cei implicați în luptă anti-SIDA, de compasiune și speranță pentru cei afectați de HIV și de sensibilizare față de problemele asociate cu HIV/SIDA.

1989

- s-au depistat primele cazuri de SIDA la copii în România, raportate la Organizația Mondială a Sănătății (OMS), darținute sub tăcere în țară

- conducerea aeroportului San Francisco refuză să-i acorde cetățeanului danez Hans Verhoeff dreptul de a intra pe teritoriul SUA și de a participa la un congres medical pentru că era seropozitiv.

1990

- la OMS erau deja raportate 300.000 cazuri de SIDA in lume, iar CDC Atlanta a initiat supravegherea lucratorilor sanitari expusi riscului de infectie profesionala
- moare Freddie Mercury, solistul trupei Queen, la doar 24 de ore dupa ce anunta oficial ca este bolnav de SIDA
- basketbalistul Earvin "Magic" Johnson anunta ca este HIV pozitiv si ca se va retrage din viata sportiva
- in cadrul decernarii premiilor Tony din acel an, actorul Jeremy Irons a purtat pentru prima oara Fundita Rosie, care a devenit la scurt timp dupa aceea simbolul international al solidaritatii cu persoanele infectate cu HIV.

1993

- mor de SIDA balerinul rus Rudolf Nureyev si jucatorul de tenis Arthur Ashe.

1994

- Tom Hanks castiga premiul Oscar pentru cel mai bun rol principal masculin din filmul Philadelphia, in care interpreteaza rolul unei persoane bolnave de SIDA.

1995

- OMS estimeaza ca numarul persoanelor infectate cu HIV este de 20 de milioane, din care 1,5 milioane sunt copii si 4,5 milioane sunt persoane cu SIDA constituit
- Natiunile Unite lanseaza un program special dedicat epidemiei cu HIV - Joint United Nations Program on HIV/AIDS (UNAIDS).

1996

- SUA incep testarea pe pacienti umani pentru primul vaccin anti-HIV
- companiile farmaceutice din SUA si Europa dau in judecata guvernul Africii de Sud care a permis prin lege cumpararea de medicamente antiretrovirale produse de firmele de generice.

1997

- Departamentul de Stat pentru Sanatate al SUA aproba primul medicament antiretroviral bazat pe inhibitori de proteaza. Acest medicament blocheaza activitatea unei enzime de care virusul are nevoie ca sa se reproduca
- studiile arata ca tripla terapie antiretrovirală este mult mai eficienta decat cea bazata pe doua medicamente

- activistul Gugu Diamini, din Africa de Sud este omorat in bataie de catre vecinii lui dupa ce au aflat dintr-o emisiune TV ca este seropozitiv.

1999

- cercetatorii din cadrul Universitatii din Alabama, descopera un virus asemanator cu HIV la o specie de cimpanzei din Africa Centrala.

2000

- are loc la Durban, Africa de Sud, cea de-a XIII-a Conferinta Internationala SIDA. Este prima intalnire care are loc intr-o tara in curs de dezvoltare.

2001

- epidemia cu HIV ia amploare in Estul Europei si in fostele state din Federatia Rusa, numai in acest an inregistrandu-se 250.000 de noi cazuri

- Secretarul General al ONU, Kofi Annan anunta ca pentru o interventie eficienta in statele in curs de dezvoltare este nevoie de cel putin 7 miliarde de dolari, lansand astfel ideea unui fond comun de lupta impotriva SIDA. La scurt timp este lansat Fondul Global de Lupta Impotriva SIDA, Malariei si TBC

- moare la doar 12 ani Nkosi Johnson, din Africa de Sud. A fost printre putinii copii, nascuti seropozitivi, din Africa de Sud care a depasit varsta de 7 ani. El a devenit un simbol al luptei impotriva bolii si a luptei pentru drepturile persoanelor afectate.

2002

- OMS estimeaza ca la nivel mondial traiesc peste 11 milioane de copii si adolescenti
- la cea de-a XIV-a Conferinta Internationala SIDA, care a avut loc la Barcelona, Spania, au participat peste 90.000 de persoane.

2003

- moare, la nici 50 de ani, Herb Ritts, unul din cei mai celebri regizori si fotografi ai momentului.

1.2. Ce inseamnă HIV

HIV (adica Virusul Imunodeficientei Umane) este numele virusului care ataca sistemul imunitar, reducand capacitatea de aparare a organismului impotriva infectiilor.

HIV ataca in special un anumit tip de celule din sistemul imunitar numite CD4 sau T4. Aceste celule, odata infectate, permit inmultirea virusului, dupa care mor. Prin urmare, sistemul imunitar slabeste, iar organismul este mult mai expus infectiilor.

Cand HIV patrunde in organism se dezvoltă anticorpii anti-HIV, iar persoana devine „seropozitiva“. A fi seropozitiv nu inseamna a avea SIDA, ci doar a fi purtator al virusului, respectiv a fi infectat, dar fara simptome de SIDA.

1.3. Ce inseamnă SIDA

SIDA - Sindromul Imunodeficientei Dobandite (AIDS - Acquired Immunodeficiency Syndrome) nu inseamna doar o singura boala, ci o suma de boli care afecteaza in mod specific persoanele infectate cu HIV.

Pe masura ce slabeste forta de actiune a sistemului imunitar, afectiunile apar in forme din ce in ce mai severe si conduc, in ultima instanta, la declansarea stadiului SIDA si, in final, la decesul persoanei infectate.

1.4. Cum se transmite HIV

- prin contact sexual (vaginal sau anal) neprotejat cu o persoana infectata
- prin utilizarea in comun a acelor seringilor si a altor echipamente de injectare a drogurilor
- daca o femeie insarcinata este HIV pozitiva, ea poate transmite virusul copilului ei pe parcursul sarcinii, in timpul nasterii sau dupa nastere, prin alaptare
- practicand sex oral cu o persoana HIV pozitiva (desi, e adevarat, riscul infectiei este mic pe aceasta cale)

- prin transfuzii de sange sau transplant de organe de la un donator infectat cu HIV. Riscurile infectiei pe aceasta cale sunt astazi foarte mici, sangele donat fiind testat inainte de a fi utilizat in astfel de interventii medicale
- prin utilizarea de instrumente nesterilizate (cabine cosmetice, tatuaje, acupunctura, stomatologie etc.).

1.5. Cum nu se transmite HIV

- folosind aceeasi vesela sau aceleasi tacamuri cu o persoana infectata
- mancand din mancarea gatita de o persoana infectata
- atingand, imbratisand sau sarutand o persoana infectata
- folosind aceleasi obiecte sanitare (toaleta, chiuveta) cu o persoana infectata
- folosind aceleasi piscine sau echipament sportiv
- prin intepaturi de insecte.

1.6. Despre tratament

Odata cu depistarea acestei maladii, cercetatorii din lumea intreaga au inceput o adevarata cruciada impotriva ei. Eforturile lor au capatat contur in ultimii zece ani, cand au dovedit eficienta tratamentului antiretroviral in combaterea multiplicarii virusului in organismul persoanei infectate.

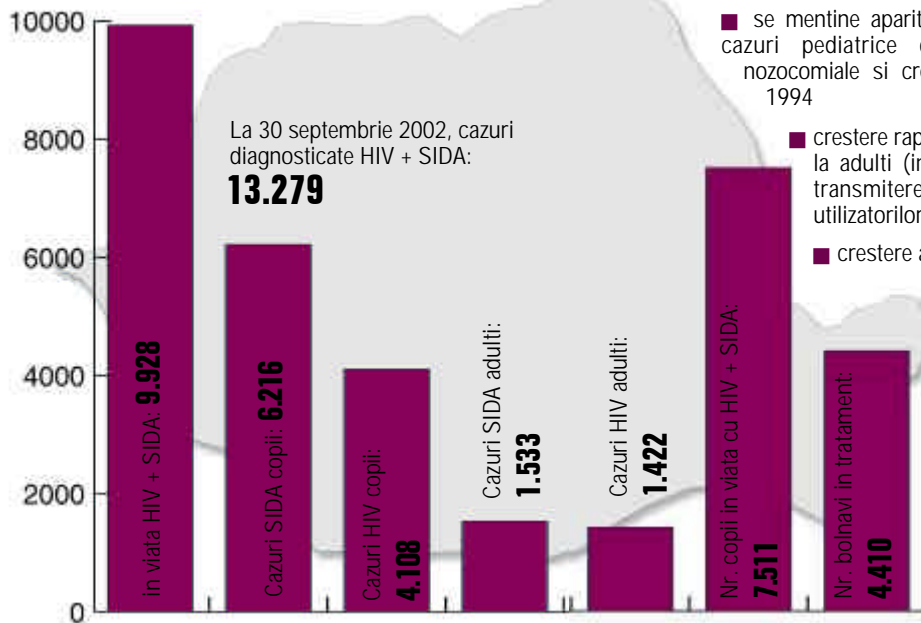
Tratamentul in infectia cu HIV are, in principiu, urmatoarele obiective:

- scaderea ratei de reproducere a HIV
- mentinerea sau refacerea imunitatii celulare
- asigurarea unui regim de viata normal
- evitarea aparitiei infectiilor oportuniste datorate scaderii puterii de aparare a organismului.

1. 7. Epidemia in cifre

Statistici in Romania

Pe site-ul www.raa.ro, la sectiunea statistici puteti gasi ultimele statistici nationale si internationale in domeniu.

Tendinte in Romania

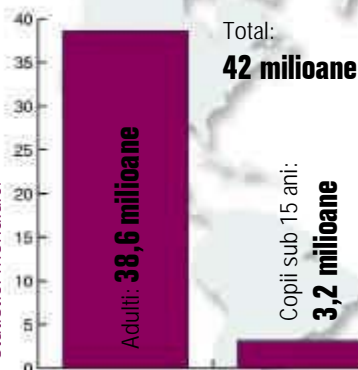
- se mentine aparitia unui numar mare de noi cazuri pediatrice cu reducerea transmisiei nozocomiale si cresterea celei verticale dupa 1994
- crestere rapida a numarului de noi cazuri la adulti (in special tineri), cu cale de transmitere sexuala si in randul utilizatorilor de droguri injectabile
- crestere a numarului de persoane HIV pozitive care solicita ingrijire medicala si tratament

Sa nu uitam insa de „teoria iceberg-ului” conform careia cazurile depistate reprezinta doar o mica parte din cazurile reale. Specialistii afirma ca in anumite comunitati fiecare caz depistat „ascunde” alte 10 - 15 cazuri nedepistate.

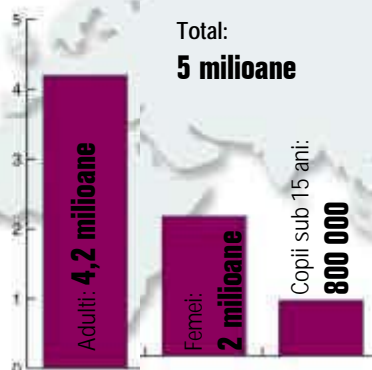
Statistici mondiale

Pe paginile www.unaids.org si www.eurohiv.org puteti gasi ultimele statistici mondiale.

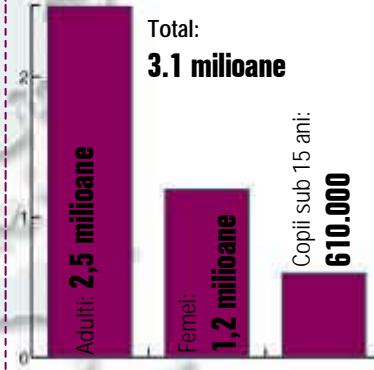
La 31 decembrie 2001

Noi persoane infectate cu HIV in 2001

Decese SIDA in 2001

1.8. Drepturile persoanelor infectate cu HIV

Într-un material realizat în 1996, de către UNAIDS și Comisia ONU pentru Drepturile Omului se stipulează că persoanele afectate de HIV și SIDA au următoarele drepturi:

- dreptul la viața
- dreptul la non-discriminare
- egalitate în fața legii
- libertate de mișcare
- dreptul la muncă
- dreptul la intimitate
- libertatea de expresie și opinie precum și dreptul de a primi și disemina informații
- dreptul de a se căsători și întemeia o familie
- dreptul de a participa la viața socială și culturală.

În România, începând cu octombrie 2002, a intrat în vigoare Legea 584 privind măsurile de prevenire a răspândirii maladiei SIDA în România și de protecție a persoanelor infectate cu HIV sau bolnave de SIDA, prin care sunt aparate toate drepturile menționate mai sus.

2.1. Mass media și infecția cu HIV

Abordarea din punct de vedere jurnalistic a epidemiei cu HIV trebuie să fie bazată în primul rând pe etică. Este un subiect sensibil, care trebuie tratat cu foarte multă atenție datorită efectelor negative pe care le poate avea. De exemplu, în cazul în care un jurnalist încalcă dreptul la confidențialitate al unei persoane seropozitive, nu doar persoana al cărui nume a fost făcut public este afectat, ci există riscul declanșării unui val de stigmatizare și discriminare ale cărui victime vor fi persoanele seropozitive în general.

Realizarea unui reportaj despre infecția cu HIV poate fi o adevărată provocare. Un jurnalist care dorește să prezinte obiectiv acest subiect poate fi în dezacord cu redactorul șef care privește această temă doar din perspectiva senzationalului. În același timp, cititorii pot fi plictisiți de acest subiect sau comportamentul sexual poate fi un subiect tabu în anumite comunități. De asemenea, pot exista situații în care lucrătorii sociali sau reprezentanții ONG să nu aibă încredere în mass-media și să nu dorească să ajute la realizarea unui material pe această temă.

Nu în ultimul rând, reprezentanții instituțiilor responsabile și politicienii nu vor fi dornici să lase un jurnalist să aducă la suprafață lipsa lor de eficiență sau corupția din sistem. (Și să nu uităm factorul uman, jurnalistul care abordează acest subiect. Uneori acesta este o persoană care scrie pentru prima oară despre infecția cu HIV și poate să nu fie familiarizat cu toate aspectele problemei.)

Din punctul de vedere al persoanelor afectate de HIV și al organizațiilor care activează în acest domeniu, deseori mass-media nu a reușit să abordeze în mod responsabil problemele legate de această epidemie, principalele cauze fiind:

- implicarea redusă, adesea cauzată de lipsa informațiilor și neînțelegerea problemelor de sănătate publică
- accentul pus deseori pe latura senzatională a problemei
- evitarea unor subiecte cheie, cum ar fi „ce înseamnă să fii seropozitiv”
- documentarea realizată în grabă și fără verificarea mai multor surse
- lipsa unor colaborări permanente cu principalii „actori” din domeniul HIV/SIDA.

Aceste situatii nu sunt des intalnite sau permanente. Un numar tot mai mare de jurnalisti au demonstrat in ultima perioada ca acest subiect poate fi abordat cu multa responsabilitate. Este nevoie si de o deschidere a celor implicati in acest domeniu, care, prin dialog, ateliere de lucru, materiale informative, cursuri, pot sa incurajeze si sa sustina jurnalistii care doresc sa se specializeze in legatura cu acest subiect.

2.2. Elemente cheie

Confidențialitatea

Confidențialitatea înseamnă să nu faci publice informații care să ducă la identificarea unei persoane afectate de HIV/SIDA (ex.: numele, adresa, locul de muncă sau imaginea). Principala regulă este aceea că fiecare individ are dreptul la confidențialitate și fiecare jurnalist are obligația de a-i respecta acest drept.

Au existat situații în care s-a argumentat că dezvăluind numele unei persoane seropozitive care are un comportament sexual la risc, se va trimite un semnal de alarmă către posibila viitorilor parteneri sexuali și că, în acest mod, se va reduce numărul noilor infectări. Până în prezent nu există nici o evidență clară a diminuării numărului de noi cazuri sau a schimbării comportamentului persoanelor seropozitive, după ce au fost expuși opiniei publice fără consimțământul lor. În schimb, a fost înregistrată o creștere a numărului de acțiuni discriminatorii asupra altor persoane infectate.

O altă situație în care numele și imaginea persoanei nu trebuie făcute publice este aceea a violului, atunci când victima sau violatorul este o persoană seropozitivă. Chiar dacă s-a încercat o abordare plină de compasiune față de victima, cel mai adesea aceste situații s-au soldat cu stigmatizarea victimei și chiar cu atacuri fizice din partea unor membri ai comunității.

Stigmatizarea

Când se vorbește despre SIDA cel mai adesea se folosesc cuvinte ca „flagel” sau „plaga” a societății, ceea ce este în detrimentul persoanelor afectate de HIV. În mod similar, unii politicieni sau lideri ai comunității folosesc uneori termenul de „promiscuitate” atrăgând o atitudine negativă față de persoanele care trăiesc cu HIV/SIDA. În cazul în care aceste cuvinte sunt preluate de către mass-media fără nici un comentariu care să anuleze tenta lor negativă, stigma și discriminarea sunt perpetuate.

Tratamentul și vindecarea

În acest moment nu există o cură radicală pentru infecția cu HIV, iar tratamentul cu antiretrovirale care prelungeste în mod semnificativ viața persoanelor seropozitive este greu de asigurat tuturor celor bolnavi, atât din motive financiare cât și din motive medicale (tratamentul se asigură în funcție de anumite criterii imunologice și virusologice ale pacientului). Confruntându-se cu această boală, mulți dintre pacienți caută ajutor în toate formele de medicină, dând adesea curs invitației unor șarlatani care anunță cu surle și trambite că au găsit leacul acestei boli. Promovarea unor asemenea indivizi poate avea asupra celor bolnavi efecte negative, în special de ordin psihologic iar, în cazul în care întrerupe sau renunță la tratamentele deja existente în favoarea unor vaccinuri sau proceduri miraculoase, efectele pot fi ireversibile din punct de vedere medical.

Sursele de informare

Pot fi:

- organizații, agenții și programe internaționale (UNAIDS, UNICEF, UNFPA, USAID, OMS)
- organizațiile și instituțiile guvernamentale (Comisia Națională de Luptă Anti-SIDA și Comisia Națională pentru Supravegherea, Controlul și Prevenirea Cazurilor de Infecție HIV/SIDA)
- organizații neguvernamentale naționale și internaționale, inclusiv asociații ale persoanelor afectate cu HIV și SIDA
- instituții de învățământ superior de specialitate
- companii farmaceutice
- persoane afectate.

Subiectele tabu sau prejudecățile

Minoritățile (etnice sau sexuale) sau comportamentul sexual, sunt în multe comunități subiecte controversate sau, mai mult, interzise.

De exemplu, nu de puține ori comportamentul sexual al unui cuplu este „dictat” de către bărbat, adesea existând tendința ca femeile să fie blamate pentru greselile bărbaților. Când un bărbat află că soția lui este HIV pozitivă îi va fi mult mai ușor să o acuze de infectarea cuplului, decât să recunoască că el ar putea fi cel vinovat. Multe familii sunt dominate de către bărbați, iar violența în familie este un fapt des întâlnit.

De asemenea, în fiecare societate există comunități care nu se încadrează în tendințele generale, cum ar fi detinutii, cei care

practica sexul comercial sau minoritatile. Intre ele si restul comunitatii sunt ridicate adesea bariere de comunicare care ingreuneaza orice abordare a unor subiecte, inclusiv si cele legate de infectia cu HIV.

Comportamentul sexual, este un subiect interzis in multe comunitati. Pana in anii '70 era la fel in multe tari din lume, insa miscarile studentesti din Vestul Europei si Statele Unite ale Americii au inlaturat multe bariere de comunicare. O data cu aparitia acestei maladii a fost evident ca trebuie discutat deschis despre comportamentul sexual, fapt care a contribuit in tarile dezvoltate la o tinere sub control a epidemiei cu HIV.

Prejudecatile legate de aceste subiecte ingreuneaza adesea campaniile de prevenire ce le sunt dedicate.

Reporteri sau educatori de sănătate

Multe dintre organizatiile neguvernamentale sau autoritati considera ca prima datorie a mass-media este aceea de a-si asuma rolul de educator de sanatate fata de publicul larg. Organizatiile profesionale de media considera ca acest rol este binevenit atat timp cat este asumat in rubricile speciale de sanatate. Este insa important ca mass-media sa continue sa raporteze continuu date si fapte despre ce inseamna aceasta epidemie din toate punctele de vedere: social, medical, politic si chiar economic.

2.3. Principii de bază

In 1997 un grup de jurnalisti profesioniști au creionat cateva principii de baza pentru cei care scriu despre HIV/SIDA:

- respect pentru drepturile persoanelor care traiesc cu HIV/SIDA
- pregatire speciala pentru jurnalisti in legatura cu aceasta problematica
- atentie marita cu privire la corectitudinea datelor si a informatiilor raportate
- colaborare cu organizatiile din domeniu si cu persoanele care sunt afectate
- evidentierea legaturii dintre infectiile cu transmitere sexuala si HIV/SIDA
- limbaj adecvat si pe intelesul tuturor

- implicare
- evitarea asocierilor discriminatorii intre maladie si un anumit grup, tara sau comunitate.

Selectia si prezentarea informatiilor trebuie sa tina cont de:

Relevantă

Trebuie eliminate toate informatiile nerelevante, cum ar fi statusul de HIV pozitiv daca acesta nu este corelat cu subiectul reportajului, daca nu are importanta.

in acelasi mod, trebuie introduse toate informatiile importante. De exemplu, in cazul in care se vorbeste despre persoanele seropozitive din cadrul armatei dintr-o alta tara, este important sa se faca referire si la cate cazuri exista si in propria tara. De asemenea, este foarte important ca fiecare poveste sa fie sustinuta, daca este posibil, de cifre. Daca se vorbeste despre numarul lucratorilor sexuali infectati, sa se mentioneze si care este rata de infectare in randul lor si al clientilor lor.

Accesibilitate

Exista diferite niveluri de educatie, diferite dialecte, diferite limbaje. Fiecare generatie are un limbaj propriu. Fiecare clasa sociala are un anumit stil de comunicare. Profesioniștii din mass-media trebuie sa tina cont de fiecare data de publicul lor tinta si sa-si adapteze limbajul.

Scepticism

Un profesionist trebuie sa fie sceptic. Opiniile care apar intr-un conflict trebuie raportate ca informatii nu ca fapte. Pe cat posibil trebuie verificate informatiile din mai multe surse, facandu-se apel in special la organizatiile abilitate in domeniu.

Claritate

Informatia trebuie sa fie precisa si clara. Statisticile trebuie prezentate intr-o maniera accesibila, pe intelesul publicului larg.

Fără senzational

Abordarea in maniera senzationala a unui subiect, incurajeaza si induc un raspuns simplu, emotional al cititorului sau al telespectatorului, imparte lumea in doua: in cei buni, care citesc articolul si in cei rai, care apar in el.

O abordare corectă a subiectului, fără accent pe latura senzatională, ar înlătura această barieră emoțională și ar determina un răspuns corect, de susținere pentru cei afectați.

înțelegerea fenomenului HIV/SIDA

Această maladie atinge fiecare aspect al vieții noastre de zi cu zi. Cel mai adesea, se vorbește despre HIV ca despre un virus care îi afectează doar pe alți oameni. Înlocuind „ei” cu „noi”, cititorul va înțelege că aceasta este o maladie care-l poate afecta direct, determinându-l să adopte un comportament care să-l protejeze, precum și o atitudine deschisă față de persoanele afectate.

2.4. Erori frecvente

- folosirea greșită a unor termeni
- prezentări în care primează concepțiile personale ale jurnalistului
- titluri în neconcordanță cu subiectul
- folosirea inadecvată a citatelor/scoateri lor din context
- repetarea unor informații și date greșite.

Deseori sunt prezentate eronat anumite statistici, cel mai frecvent numărul celor infectați cu HIV fiind luat ca numărul celor bolnavi de SIDA. Altele sunt perpetuate anumite greșeli și mituri, lucru care poate avea efecte negative în timp. Este adevărat că numărul jurnaliștilor care fac acest lucru s-a diminuat considerabil, dar este foarte important să nu fie citate persoane care emit astfel de greșeli.

Iată câteva exemple:

- HIV este contagios (se transmite prin aer sau prin simpla atingere)
- HIV poate fi transmis de țânțari sau de alte insecte.
- luarea unor antibiotice înainte de un contact sexual poate preveni infectarea
- nu este necesară utilizarea prezervativelor în cazul relațiilor de lungă durată
- persoanele cu HIV arată foarte bolnave
- se pot îmbolnăvi doar anumite categorii de persoane cum ar fi: cei de culoare, lucrătorii sexuali, homosexualii sau consumatorii de droguri.

2.5. Termeni folosiți incorect

Iată câteva exemple de expresii sau termeni utilizați incorect (din punct de vedere gramatical sau al mesajului), împreună cu note explicative și varianta corectă:

Incorect

persoana infestată cu HIV

Corect

persoana infectată cu HIV

De ce

A infecta înseamnă „invazia și multiplicarea unor microorganisme (virusuri, bacterii, etc.) în țesuturi, invazie care chiar dacă nu determină semne și simptome clinice este caracterizată prin distrugerea celulelor prin mecanisme de acțiune metabolice, replicare intracelulară sau răspuns imunologic”, în timp ce a infesta înseamnă „dezvoltarea unui agent patogen cu precădere pe suprafața corpului, de exemplu paduchi (sinonim cu ectoparazitism)”.

Incorect

SIDA dacă intenționați să faceți referire doar la infecția cu HIV

Corect

Infecția cu HIV, HIV pozitiv, HIV/SIDA

De ce

SIDA este un cumul de boli de care suferă în timp o persoană al cărui sistem imunitar este afectat de HIV. O persoană HIV pozitivă poate să nu fi dezvoltat încă nici una din bolile care constituie SIDA.

Incorect

virusul SIDA, virusul HIV

Corect

persoana care trăiește cu HIV, persoana care trăiește cu HIV/SIDA sau persoana infectată cu HIV sau persoana bolnavă de SIDA.

De ce

Nu exista virusul SIDA. Este vorba doar de HIV care inseamna Virusul Imunodeficientei Umane, virusul care provoaca SIDA. Termenul de „virusul HIV” este incorect, fiind un pleonasm.

Incorect

victime SIDA sau suferind de SIDA

Corect

persoana care traieste cu HIV, persoana care traieste cu HIV/SIDA sau persoana infectata cu HIV sau persoana bolnava de SIDA

De ce

Multe dintre persoanele care traiesc cu HIV/SIDA considera ca acesti termeni creeaza imaginea unor oameni fara sansa, fara nici un control asupra vietii lor.

Incorect

purtatori de SIDA

Corect

persoana bolnava de SIDA

De ce

Este un termen ofensiv si discriminator pentru persoanele HIV pozitive sau bolnave de SIDA. {i in plus este incorect. Nu poti contracta SIDA, care este un sindrom constituit dintr-o multitudine de semne si simptome, ci agentul care infecteaza (HIV). Acest termen poate crea impresia ca te poti proteja doar printr-o simpla alegere a partenerului dupa aparente sau prin evitarea persoanelor aflate in stadiul SIDA.

Incorect

victime inocente

Corect

persoane care s-au infectat in urma unei interventii medicale

De ce

Este un termen utilizat frecvent atunci cand se vorbeste despre copiii seropozitivi sau despre persoanele care s-au infectat pe

parcursul unei interventii medicale (transfuzii cu sange infectat de exemplu). Se sugereaza implicit ca cei care au contractat infectia pe alte cai sunt vinovati de „ceva” si ca au fost astfel pedepsiti, meritandu-si soarta. Se incurajeaza astfel discriminarea si homofobia.

Incorect

folosirea termenului general de „fluidele corpului” atunci cand se vorbeste despre fluidele organismului uman implicate in transmiterea HIV

Corect

sange, sperma, lichid vaginal, lapte matern

De ce

Confuzia privind care dintre fluidele corpului transmit HIV este una dintre principalele cauze ale proastei intelegeri a ceea ce inseamna infectia cu HIV, si implicit a discriminarii persoanelor seropozitive. Explicati intotdeauna care dintre fluidele corpului uman contin HIV intr-o cantitate ce poate cauza infectarea. Virusul nu poate fi transmis prin fluide ca lacrimile, saliva sau urina.

Incorect

prostituata

Corect

persoana care practica sexul comercial

De ce

„Prostituata” este un termen discriminator, care nu reflecta diferenta dintre un loc de munca si un mod de viata.

Incorect

drogati

Corect

persoana care consuma droguri, persoana care isi injecteaza droguri, utilizator de droguri injectabile

De ce

Se pune accent pe o imagine negativa, fara a se lua in discutie cauzele fenomenului.

Important

Folositii termenul de „pacient cu SIDA”, doar cand oferiti informatii despre cineva care este in stadiul SIDA si cand faceti referire la o problema medicala.

Recomandăm:

Atunci cand se vorbeste despre grupuri la risc sau comunitati afectate cu toate ca exista multe voci care afirma ca unele grupuri sunt mult mai expuse riscului decat altele si ca, prin urmare, termenul de „grup la risc” nu este incorect, recomandam sa se foloseasca „comportament la risc” (ex.: sex neprotejat, utilizarea de seringi nesterile). Asta deoarece, prima expresie sugereaza ca membrii unui grup, nu comportamentul, sunt factorii care duc la raspandirea infectiei cu HIV. Acest termen poate crea persoanelor care nu se identifica cu nici un grup la risc un fals sentiment de securitate.

2.6. Utilizarea fotografiilor

Recomandam ca fotografiile folosite pentru a sustine textul sa fie in concordanta cu acesta. Cel mai adesea se folosesc imagini care reprezinta persoane aflate in ultimul stadiu al bolii indiferent daca este vorba despre un nou tratament sau de un caz de discriminare, inducandu-se ideea ca asa arata persoanele infectate cu HIV, si ca, prin urmare, ne dam seama „dintr-o privire” cine este infectat si cine nu.

Cat priveste dreptul la confidentialitate al persoanelor afectate, imaginile acestora nu trebuie publicate/difuzate fara acordul lor. Acest drept le este aparat atat de Legea 584 privind masurile de prevenire a raspandirii maladiei SIDA in Romania si de protectie a persoanelor infectate cu HIV sau bolnave de SIDA, cat si de Decizia Consiliului National al Audio - Vizualului, nr. 80 din 13 august 2002 - privind protectia demnitatii umane si a dreptului la propria imagine.

Anticorp	Reprezinta o structura proteica de dimensiune mica care se formeaza in organism cu rolul de a neutraliza o infectie.
Anti(retro)viral	Medicament care are proprietatea de a ataca (retro)virusuri.
ADN si ARN	Acid dezoxiribonucleic si acid ribonucleic. Cele doua componente care codifica informatia genetica.
Asimptomatic	Care nu prezinta simptome. Persoanele cu HIV sunt in stadiul asimptomatic pana la momentul in care dezvoltă infectii oportuniste care marcheaza debutul SIDA. Perioada asimptomatica poate dura 10 ani si chiar mai mult.
Consiliere	Furnizare de informatii si recomandari. Consilierea pre – testare ajuta persoanele sa se decida daca vor sau nu sa faca testul HIV. Consilierea post – testare ofera persoanelor HIV – negative ocazia de a afla cum se pot proteja in viitor impotriva infectiei cu HIV, iar persoanelor HIV – pozitive le ofera informatii despre cum isi pot mentine sanatatea si cum pot evita transmiterea virusului altor persoane.
Discriminare (stigmatizare/excludere sociala)	Actiuni sau politici care cauzeaza unui individ sau unui grup de persoane prejudicii morale, sociale si/sau materiale.
Fereastra imunologica	Sistemul imunitar are nevoie de o perioada de aproximativ 3 - 6 luni pentru a produce anticorpi impotriva HIV, anticorpi care pot fi identificati prin testul HIV. In aceasta perioada, numita “fereastra imunologica”, daca o persoana care s-a expus riscului de infectie cu HIV se testeaza, rezultatul poate fi HIV – negativ; cu toate acestea ea este purtatoare de HIV si deci poate transmite infectia si altor persoane.

Generic (produs)	Termen utilizat pentru a desemna acele produse comercializate, care nu apartin unei marci inregistrate (medicamente, produse cosmetice sau produse alimentare).
HIV	Virusul Imunodeficientei Umane. HIV este un retrovirus care patrunde in limfocitele CD4, transformand ARN-ul in ADN cu ajutorul unei enzime numita revers - transcriptaza . Acest lucru, permite multiplicarea virusului in interiorul celulelor CD4, ducand la distrugerea sistemului imunitar si, in final, la SIDA.
HIV – negativ	Rezultat al testului HIV care arata ca persoana testata nu a contactat HIV sau ca se afla in asa numita „fereastra imunologica”.
HIV – pozitiv	Care a contactat HIV sau traieste cu HIV.
Homofobia	Frica si/sau antipatie nejustificata fata de persoanele homosexuale si/sau homosexualitate
Incidenta	Incidenta unei boli este un indicator reprezentand rata noilor infectii , exprimata de obicei sub forma de crestere anuala a ratei infectiilor , raportat la populatia totala. De exemplu, o incidenta HIV de 10% in anul 2004 ar insemna ca in acest an, numarul persoanelor care vor fi infectate va fi cu 10% mai mare decat in anul precedent.
Infectat	Invazia si multiplicarea unor micro-organisme (virusuri, bacterii, etc.) in tesuturi, invazie care chiar daca nu determina semne si simptome clinice este caracterizata prin distrugerea celulelor prin mecanisme de actiune metabolice, replicare intracelulara sau raspuns antigen-anticorp.
Infectie oportunistă	Infectii care ataca mai usor organismul atunci cand sistemul imunitar este slabit. Teoretic, orice afectiune poate fi cauzata de o infectie

oportunistă; in practica insa, cele mai des intalnite infectii oportuniste sunt: tuberculoza, pneumonia, virusurile hepatice, toxoplasmoza etc.

ITS (Infectii cu Transmitere Sexuala)	Cunoscute si sub numele de Boli cu Transmitere Sexuala (BTS), sunt infectii care pot fi transmise doar/mai ales in timpul contactului sexual. ITS pot cauza leziuni sau ulceratii - cum ar fi gonoreea sau sifilisul - crescand astfel de sapte ori riscul de transmitere HIV in timpul contactului sexual.
Infectie nozocomiala	Infectie dobandita in spital.
Limfocite CD4	Un tip de celule care se gasesc in sange, cunoscute si sub numele de limfocite - T. Cand sistemul imunitar functioneaza normal, limfocitele CD4 protejeaza organismul identificand si distrugand virusurile si bacteriile. HIV patrunde si se multiplica in interiorul celulelor CD4, distrugand sistemul imunitar si ducand, in final, la SIDA.
Pacient naiv	Pacient care nu a primit niciodata tratament specific (cu antiretrovirale) pentru infectia cu HIV.
Persoana afectata	Care are in anturajul apropiat (familie/prieteni) o persoana infectata cu HIV sau bolnava de SIDA.
Prevalenta HIV	Prevalenta este un indicator reprezentand numarul total de persoane infectate cu HIV, dintr-un grup de populatie ales (ex.: din totalul femeilor gravide, in judetul X, in perioada 2002-2003).
Quilt	Sau „proiectul numelor”, presupune confectionarea unor panze comemorative (pe care sunt trecute numele persoanelor care au murit de SIDA) si desfasurarea acestora in cadrul unor ceremonii publice.
Retrovirus	Virus din familia retroviride din care face parte si HIV.

Risc	Riscul transmiterii HIV există în toate situațiile în care virusul ar putea fi transmis de la o persoană la alta – ex.: act sexual neprotejat, utilizarea în comun a acelor și seringilor pentru injectarea drogurilor, transfuzii cu sânge netestat.
SIDA	Sindromul Imunodeficienței Dobandite – afecțiune cauzată de HIV. Nu înseamnă doar o singură boală, ci o sumă din cele mai obișnuite boli care afectează în mod tipic persoanele infectate cu HIV.
Simptomatic	Care prezintă simptome. O persoană cu HIV este asimptomatică sau simptomatică; o persoană cu SIDA este întotdeauna simptomatică.
Sistemul imunitar	O rețea complexă și vastă formată din celule care interacționează, din produse celulare și din țesuturi, care protejează organismul de factori patogeni și alte substanțe străine, distruge celulele infectate și cele bolnave și înlătură reziduurile celulare.
Terapie antiretrovirală combinată	Pentru tratamentul HIV/SIDA se folosesc combinații de două sau mai multe medicamente antiretrovirale în același timp. Combinația de medicamente – numită și dubla (2ARV) sau tripla (3ARV) terapie , în funcție de caz – este mult mai eficientă în tratarea HIV/SIDA decât monoterapia (1ARV) .
Virus (virusuri)	Micro-organism care trăiește și se reproduce în interiorul unei celule vii. Cele mai multe virusuri își stochează informația genetică necesară reproducerii în ADN. Asemenea HIV, retrovirusurile își stochează informația genetică în ARN.
Zidovudina (denumire comercială RETROVIR)	Primul medicament folosit în tratamentul persoanelor cu HIV/SIDA. Cunoscut mai ales sub denumirea AZT (Azidotimidina) , acest medicament împiedică HIV să transforme ARN în ADN în interiorul celulelor CD4.

UNAIDS

Adresa: Str. Aurel Vlaicu, Nr. 16,
Sector 1,
București, România
Telefon: +40 (21) 2118855

UNICEF

Adresa: Str. Olari, Nr. 23,
COD 70317
București, România
Telefon: +40 (21) 252 1751

UNFPA

Adresa: Str. Polona, Nr. 15,
Sector 1,
București, România
Telefon: +40 (21) 2119422

USAID

Adresa: Opera Center,
Str. Costache Negri, Nr. 1-5 Et 4,
Sector 5,
București, România
Telefon: +40 (21) 3355805

UNDP

Adresa: Str. Aurel Vlaicu, Nr. 16,
Sector 1, COD 79362,
București, România
Telefon: +40 (21) 2118855

OMS

Adresa: Str. Cristian Popisteanu, Nr.1-3,
Camera 569, Et 5
Sector 1, COD 70151,
București, România
Telefon: +40 (21) 2100173

Organizatii si instituti nationale

Salvati copiii

Adresa: Intrarea {tefan Furtuna, Nr. 3,
Sector 1, COD 77116,
Bucuresti, Romania
Telefon: +40 (21) 2126177

World Vison

Adresa: Str. Rotasului, Nr. 7,
Sector 1, COD 78308,
Bucuresti, Romania
Telefon: +40 (21) 2229453

ACCEPT

Adresa: Str. Lirei, Nr. 10,
Bucuresti, Romania
Telefon: +40 (21) 2521637
www.accept_romania.ro

SECS - Societatea de Educatie Sexuala si Contraceptiva

Adresa: Calea 13 Septembrie, Nr. 85,
Bl. 77 C, Sc. 1, Et. 8, Ap. 74
Sector 5, Bucuresti, Romania
Telefon: +40 (21) 4101108
www.sexdex.ro

ARAS – Asociatia Romana Anti-SIDA

Adresa: Bd. Garii Obor, Nr. 23,
Et. 3, Ap. 8, Sector 2, COD 72314,
Bucuresti, Romania
Telefon: +40 (21) 2524141
www.arasnet.ro

HAR - Health Aid Romania

Adresa: Str. Dr. Grozovici, Nr.1,
Sector 2, Bucuresti, Romania
Telefon: +40 (21) 2105430

Asociatia Adolescentul

Adresa: Str. Moise Nicoara, Nr.8,
Sector 3, Bucuresti, Romania
Telefon: +40 (21) 3238017
www.adolescentul.ro

UNOPA (Uniunea Nationala a Organizatiilor Persoanelor Afectate HIV)

Adresa: Calea Mosilor, Nr. 225,
Bl. 33-35, Sc.B, Ap. 39,
Sector 2, Bucuresti, Romania
Telefon: +40 (21) 2109089

AVSI (Asociatione Volontari per il Servizio Internazionale)

Adresa: Str. Balciului, Nr. 2,
Sector 2, Bucuresti, Romania
Telefon: +40 (21) 2520983

Tineri pentru Tineri

Adresa: Str. Cernica, Nr. 5,
Sector 2, Bucuresti, Romania
Telefon: +40 (21) 3155642
www.tineripentrutineri.ro

Fundatia Inima de Copil

Adresa: CP 787 OP 7
Galati, Cod 6200
Jud. Galati, Romania
Telefon: +40 (236) 312199

Asociatia Speranta a Bolnavilor de SIDA din judetul Constanta

Adresa: Str. Prelungirea Liliacului
Nr. 10, km. 4-5, Constanta
Jud. Constanta, Romania
Telefon: +40 (241) 587117

Comisia Nationala de Lupta Anti-SIDA Institutul de Boli Infectioase Prof. Dr. Matei Bals

Adresa: Str. Dr. Grozovici, Nr. 1,
Sector 2,
Bucuresti, Romania
Telefon: +40 (21) 2105070

Romanian Angel Appeal

Adresa: Str. Rodiei, Nr. 52,
Sector 3, Cod 74324
Bucuresti, Romania
Telefon: +40 (21) 3236868
www.raa.ro

NOTES